

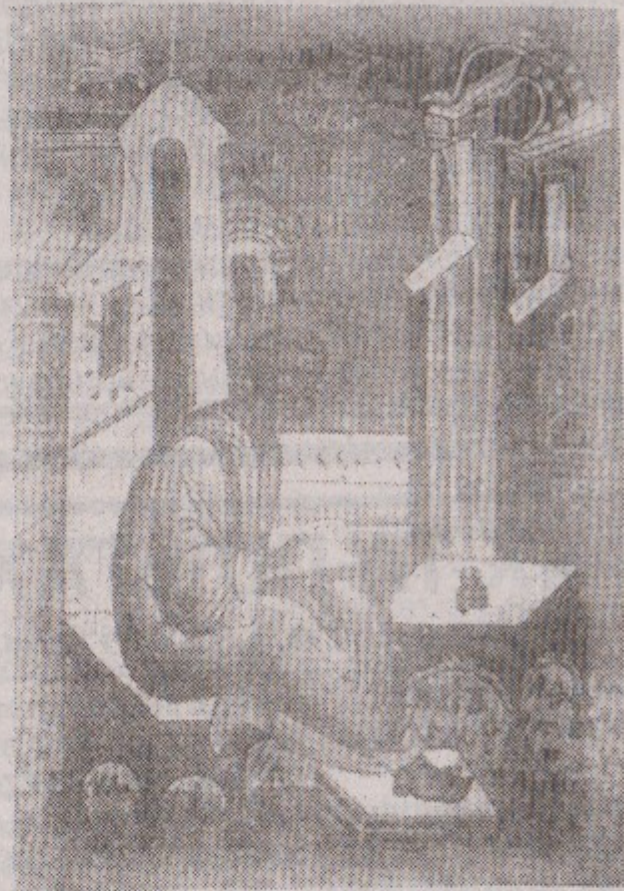
НАУКОВИЙ ОГЛЯД 2019 РОКУ,

або Що нового про князів Острозьких дослідили історики?

У цій статті проведено огляд найважливіших статей та інших наукових текстів про князів Острозьких та їхню спадщину. У 2019 році історики, джерелознавці та дослідники мистецтва не обділили увагою тему наймогутнішої княжої династії XVI ст. Важливою у 2019 р. стала сфера видань історичних джерел або введення до наукового обігу. Передусім до наукового обігу введено точне відтворення кількох сторінок Дерманського євангелія, рукопис якого зараз вважається втраченим. Цей рукопис передав до монастиря Костянтин Іванович Острозький.

Текст дарчого напису був відомий дослідникам, але завдяки збереженню та відцифруванню альбому Адріана Прахова Бібліотекою конгресу США вийшла друком стаття Миколи Бендюка «Дерманські вклади Костянтина Івановича Острозького та супутні пам'ятки в альбомі Адріана Прахова» та Володимира Александровича «Мініатюра євангеліста Марка та титули Дерманського Євангелія 1507 р.». У році, що минув, було перевидано важливе історичне джерело «Львівський літопис і острозький літописець» та видано «Метричну книгу Свято-Воскресенської церкви м. Острога 1735–1759 р». В останній у повному обсязі опубліковано оригінальний документ XVIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Цікаво, що у Вступі сучасний представник роду Кононських описав відомості про своїх пращурів, віднайдені в «Метриці», та описав значення манускрипту для поповнення знань про інші українські роди.

Дослідниця проблем української історії часів Великого князівства Литовського Олена Русина ввела в науковий обіг «перелік речей домашнього скарбу, що залишилися по смерті якогось «пана Костянтина»» (так цей документ був описаний у відділі рукописів Бібліотеки ім. Врублевських Литовської академії наук). Її стаття «Повся-

Мініатюра св. євангеліста Марка з Дерманського «Євангеліє», яке подарував монастирю Костянтин Іванович Острозький у 1507 р. Книга не збереглася. Кілька сторінок сфотографував для альбому Адріан Прахов у 1886 р.

Побачити більше можна на сайті Бібліотеки конгресу.

кдення Острозьких у світлі реєстру князівського майна» присвячена цьому документу. Зв'язок «пана Костянтина» з Острозькими поки піддається сумніву, тому чекаємо повної публікації джерела цього року.

Тема книжкової спадщини м. Острог минулоріч поповнилася дослідженням Ігоря Дудника, котрий здобув ступінь кандидата мистецтвознавства за темою «Графічні особливості українського кириличного друкарського шрифту (остання чверть XVI — перша половина XVII століть)».

8 червня 2019 р. у с. Дермань відбулася Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Дермань і Мізоч в історії та культурі Волині». У її матеріалах були опубліковані статті Тараса Вихованця «Державці села Мізочка в добу Острозької ординації», Ігоря Тесленка «Родина Мізоцьких — слуги, бояри, шляхта» та Андрія Фелонюка «Ремісничє середовище Мізоча останньої чверті XVIII — першої половини XIX ст. у світлі цехових документів».

Мистецька спадщина острозьких знайшла відображення у статтях Ярослави Бондарчук: «Іконостаси та кіоти Свято-Троїцької церкви в с. Межиріч Острозького району» та «Портрети членів родини князя

Олександра Острозького в музеях України й Польщі». Владислав Безпалько та Іван Кузьмінський досліджували музичне мистецтво часів кн. Острозьких. Їхня стаття

«Витоки та функціонування музичного цеху міста Степань у світлі нових джерел» опублікована в «Острозькому краєзнавчому збірнику».

Питань генеалогії Острозьких торкалися двоє дослідників. Тарас Вихованець провів огляд Дзиківського архіву Тарновських та аналіз генеалогічного сегменту, котрий стосувався Софії Тарнавської — дружини Василя-Костянтина Острозького. Білоруський дослідник Юрка Копцік у статті «Да питання паходжаньня князёў Астрожскіх» пропонує авторську концепцію генеалогії княжої родини від князів Гуровських. Основна увага присвячена аналізу всієї історіографії походження князів Острозьких, з акцентом на вузлових пунктах досліджень інших авторів, які відкривають нові версії походження княжого роду. Обидві статті опубліковані в «Острозькому краєзнавчому збірнику» — виданню нашого заповідника. Загалом вісім статей про князів та їх спадщину стали доступними для ознайомлення завдяки виданню збірника та його публікації на сайті заповідника. Минулоріч «Острозькі краєзнавчі читання» відбулася 14 листопада в оновленій експозиції першого поверху Музею книги та друкарства.

Також минулоріч відбулися VII Острозькі наукові читання, які вперше з моменту започаткування заходу були присвячені не історії Острозького князівства, а постатям які її досліджували або популяризували. Упродовж двох днів, 27-28 вересня, учасники читань обговорили невідомі деталі біографії і доробок Миколи Костомарова, Акіма Перлштейна, Леона Божаволі-Романовського, Костянтина Харламповича, Михайла Струменського, Давида Бичковського, Пантелеймона Юр'єва, Івана Огієнка (митрополита Іларіона), Григорія Равчука, Олексія Фрідріха та Анатолія Хведася. Чекаємо публікації матеріалів у 2020 р.

Загалом, 2019 рік для збагачення масиву знань про династію Острозьких та їхньої спадщини був успішним. Побажаємо дослідникам віднайдення нових джерел, нових ідей, натхнення та успіхів!

← Андрій БРИЖУК,
заступник директора з наукової роботи